

עניין: מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו

מהרש"א ח"א

ח"א דף ז ע"א א"א מקום הניחו לו אבותיו בו. פרש"י מקום הניחו כשיצאו בנינו אחריו ואם לא ימצאו מה לתקן צמה יגדל שמש עכ"ל אם עשו כן אסא ויהושפט צנונה כפי המונח מפירושו הוא קשה שיניח את ישראל לעצוד ע"ז משום צנו שיתגדל שמו ואפשר דר"ל שלא צנונה עשו דהיינו שלא הרגישו צדור כדי שיתגדל שם צנו וענין מעשה דצית שאן נמי צכה"ג הוא שלא הרגישו אצותיו צו וק"ל: ש"א יעברו בו. [ע"י פירושו

מהר"ל ח"א

מקום הניחו לו אבותיו (שם ו' ע"ב). וכתת נחש וכו'. אין הפי' כלל, שבשביל זה לא היו מבערים אותו אסא ויהושפט כדי שימצאו דבר להתגדר, דח"ו וכי יניחו כדי שיהיה לבניהם כדי להתגדר בו, רק שלא היה להם סיעתא דשמיא שיעלה על לבם דבר זה, כי היו סבורים כיון דמתחלה לא נעשה לע"ז אע"ג שהיו מובחים לו אין צריך לבטל [אותן], וכי אם ישתחה אחד לאיזה בית וכי יתחייבו לבערו, כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. מ"מ מחויב להסיר המכשול שלא יהיו נכשלים בו רבים, וזה מקום הניחו לו אבותיו וכו' שלא היה סיעתא דשמיא להם. ומה שכתב רש"י ז"ל על זה דאף לאבות ניהא להו וכו', דאם לא כן היה הקב"ה נותן לב לראשונים שאין מחסרין דבר מן הצדיק בשביל צדיק אחר, על זה כתב דאף האבות ניהא להו.

בן יהודע

דף ז, מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו. כנה צודאי הם לא עלה צלצם ד"ז ונחטלו צו אלא מחמת חנוניות הסט"א העלימה ד"ז מלנש ולא הניחה אוהם לבוס לב לזכרו ולהקני, אך צדור האחרון נחטטה הקליפה ולא היה צה כת להשכיח כ"ז מלב חכמי הדור הוא וזכו להקנו וליסוד:

יערות דבש ח"א דרוש טו

וכבר שאלו בגמרא [חולין ג:] על מ"ש בחזקיהו וכתת נחש נחשת, למה כל המלכים הצדיקים שקדמוהו לא כתתוהו. אבל הענין, כי ענין תלית נחש על הנס, כי היה בהם מדברים לשון הרע, ולכך באו נחשים כנודע, כי זהו עונש לשון הרע ישכנו נחש, ולרפאות לבעלי לשון הרע, צוה השם לתלות על נס נחש, להורות כי קודם החטא היה הנחש בגרם המעלה, כדכתיב [בראשית ג' א] והנחש היה ערום מכל חית וגו', וע"י חטא לשון הרע, ירד מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, על גחונן תלך, ממנו ילמדו כל בעלי לשון הרע מה שסופם יהיה, ויתנו מחסום לפיהם, ישב בדד וידום, ולכך כל הרואה אותו יחיה, ולכך לא כיתתו, מפני שלא חשו להזיקו נגד תועלתו לבטל בעלי לשון הרע שהוא קרן מכאוב יותר מכל, לבטל הצלחת מלחמה וכדומה כנ"ל, ולכך נמנעו מלכים לבטלו ולכתותו, וכן פירש"י [במדבר כ"א ט] בנחש הנחשת לשון נופל על לשון, רמז לנו כי היה לבטל בעלי לשון הרע, אמנם בימי חזקיהו שכבר דרשו חז"ל [סנהדרין צד:] וחובל עול מפני שמן, שלא היה תינוק ותינוקת שלא היה בקי בחדרי תורה, וא"כ אין כאן חשש ללשון הרע כנ"ל, כי תקנתו של לשון הרע בתורה כנ"ל, ולכך כתת נחש הנחשת:

והשתא יתורץ מה שהקשו התוספת מפרק במה בהמה (שבת ג"ו ב') דדרשינן מקיש ראשונים לאחרונים ולא משני מקום הניחו לו וכו', דהתם אין שייך מקום הניחו לו כיון דעברו בזה איסור מפורסם וידוע, שהרי הבמות נעשו מתחלה לע"ז ולא ביערום, אבל נחש הנחשת היו סבורים שאינה חייבת בביעור מטעם שאמרנו. וגם משום שהקב"ה נתן אותה שיתרפאו בה הנשוכים, ואלו ביערו אותו היו מבטלים נס הקב"ה, כי גם בכל הדורות כל אשר ישך היה מביט אל נחש הנחשת וחי, ודבר זה שייך בו שפיר מקום הניחו לו אבותיו